

2014 M. LIETUVOJE MOKSLO IR MOKYMO TIKSLAIS NAUDOTŲ GYVŪNŲ STATISTIKOS APŽVALGOS ATASKAITA

I. IŽANGA

Nuo 2013 m. sausio 1 d. įsigaliojo 2010 m. rugsėjo 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/63/ES dėl mokslo tikslais naudojamų gyvūnų apsaugos (toliau – **Direktyva 2010/63/ES**) kuri pakeitė anksčiau galiojusią 1986 m. lapkričio 24 d. Direktyvą 86/609/EEB.

Direktyvos 2010/63/ES nuostatos buvo perkeltos į nacionalinę teisę Mokslo ir mokymo tikslais naudojamų gyvūnų laikymo, priežiūros ir naudojimo reikalavimuose, patvirtintuose Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos 2012 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. B1-866 (toliau – **Reikalavimai**) ir Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2012 m. lapkričio 6 d. įsakymu Nr. B1-870 „Dėl Lietuvos bandomųjų gyvūnų naudojimo etikos komisijos prie Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos sudarymo ir jos darbo reglamento patvirtinimo“.

II. BENDROJI INFORMACIJA

Šios ataskaitos tikslas – pateikti 2014 m. Lietuvos Respublikoje mokslo ir mokymo tikslams naudotų gyvūnų statistikos duomenis ir preliminariai palyginti tokius duomenis su 2013 m. duomenimis.

Valstybės narės pagal Direktyvos 2010/63/ES 54 straipsnį įpareigos kasmet rinkti ir viešai skelbti statistinę informaciją apie gyvūnų naudojimą procedūroms, įskaitant informaciją apie faktinį procedūrų sunkumą ir apie procedūroms naudotų nežmogiųjų primatų kilmę bei rūšį.

Atitinkamai, Mokslo ir mokymo tikslais naudojamų gyvūnų laikymo, priežiūros ir naudojimo reikalavimų, patvirtintų Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos 2012 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. B1-866 173 punktu, Bandomųjų gyvūnų naudojimo įmonės yra įpareigos iki kiekvienų metų vasario 1 d. Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai (toliau – **VMVT**) pateikti informaciją apie per praėjusius metus faktiškai panaudotų procedūroms bandomųjų gyvūnų skaičių, atliktų procedūrų skaičių, nurodant jų sunkumo kategoriją, gyvūnų kilmę, rūšį, panaudojimo tikslą ir kitus duomenis.

2014 m. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Valstybinės veterinarinės priežiūros subjektų, išskyrus maisto tvarkymo subjektus registre buvo registruotos veterinarinio patvirtinimo numerį turinčios:

- 4 bandomųjų gyvūnų veisimo įmonės,
- 2 bandomųjų gyvūnų tiekimo įmonės, ir
- 12 bandomųjų gyvūnų naudojimo įmonės.

Lyginant su 2013 m., kai veiklą vykdė 8 bandomųjų gyvūnų naudojimo įmonės, turinčios veterinarinio patvirtinimo numerį, šalyje buvo įsteigta daugiau bandomųjų gyvūnų naudojimo įmonių. Šis šios veiklos srities nišos išsiplėtimas galėtų būti siejamas su mokslo vystymosi sparta šalyje ir didėjančia ar efektyvesne informacijos apie reikalavimus sklaida.

Per 2014 m. VMVT vadovaujantis Reikalavimais ir remiantis Lietuvos bandomųjų gyvūnų naudojimo etikos komisijos prie Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos posėdžių protokolų išvadomis išdavė 20 leidimų pradėti vykdyti naujus projektus. Viso

2014 m. pagal galiojančius leidimus išduotus iki 2014 m. ir per 2014 m. formaliai buvo vykdytas 31 projektas.

Lyginant su 2013 m. išduota daugiau leidimų. Toks rodiklis galėtų būti siejamas ir aiškinamas padidėjusiu bandomųjų gyvūnų naudojimo įmonių skaičiumi šalyje, taip pat tikslingesniu projektų, laiko atžvilgiu, planavimu, kai leidimas gaunamas trumpesniam laikotarpiui, greičiau įvykdomiems projektams, bei projektų vykdymo laikotarpiui, kuriuo išties yra naudojami gyvi gyvūnai, atmetant laikotarpį gautų rezultatų analizei, straipsnių publikacijoms. Taip pat seniau gautų leidimų galiojimo laikotarpiui pasibaigus, kreipiantis dėl leidimo išdavimo tęstiniams projektams ir pan.

III. STATISTINĖ INFORMACIJA

Šioje statistikos ataskaitoje pateikiami apibendrinti visų 12 bandomųjų gyvūnų naudojimo įmonių duomenys, kurie buvo prašyti pateikti VMVT nustatytoje formoje.

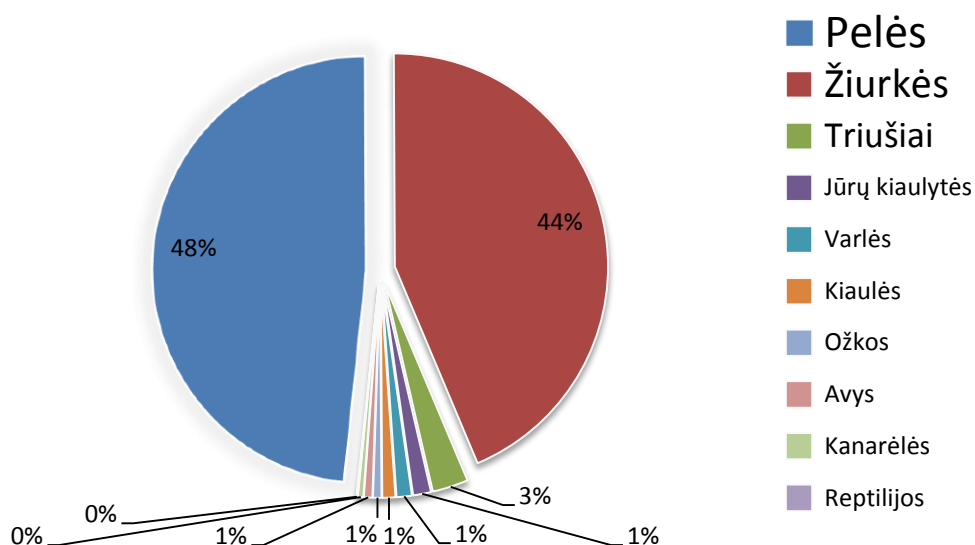
Remiantis bandomųjų gyvūnų naudojimo įmonių pateiktais duomenimis, per 2014 m. buvo vykdomi (įskaitant pradėtus, tęsiamus ir pasibaigusius) 31 projektas, kurių metu buvo naudota 3450 gyvūnų.

Per 2014 m. naudotų gyvūnų skaičius vizualiai didesnis nei per 2013 m. naudotų gyvūnų skaičius 2439, tačiau faktinis naudotų gyvūnų skaičius neturėtų būti vertinamas kaip padidėjimas, nes tik nuo 2012 m. Europos Komisija 2012 m. lapkričio 14 d. įgyvendinimo sprendimu 2012/707/ES, pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2010/63/ES dėl mokslo tikslais naudojamų gyvūnų apsaugos, nustatė bendrąją informacijos teikimo formą, t. y. anksčiau nebuvo renkami kasmetiniai standartizuoti faktiniai duomenys, o buvo pateikiamas vidurkis, galimai naudotų gyvūnų skaičiaus atsižvelgiant į projekto laikotarpio ir planuojamų naudoti gyvūnų skaičiaus santykį.

Tendencingai vyrauja smulkių dažniausiai bandymams naudojami bandomieji gyvūnai. 93,3 % per 2014 m. naudotų gyvūnų sudaro graužikai (pelės 48,26 %; žiurkės 43,74 % ir Jūrų kiaulytės 1,36 %).

94,14 % visų naudotų gyvūnų kilmė yra Europos Sąjungos registruoti gyvūnų augintinių veisėjai, o 5,86 % kilę iš neregistruotų Europos Sąjungoje specializuotų bandomųjų gyvūnų veisimo įmonių, t. y. pagrinde iš ūkių kilę ūkiniai gyvūnai.

Mokslo ir mokymo tikslams per 2014 m. naudoti gyvūnai pagal rūšis

PIRMINIAI TIKSLAI KURIEMS PER 2014 M. VYKDYTUOSE PROJEKTUOSE NAUDOTI GYVŪNAI:

Procedūrų tikslai:	Procentinė dalis nuo bendro projektų skaičiaus
1. Fundamentaliųjų mokslinių tyrimų tikslai;	78,09 %
2. Aiškinamųjų ar taikomųjų mokslinių tyrimų tikslai, siekiant išvengti žmonių, gyvūnų ligų ar sveikatos sutrikimų atsiradimo, augalų ligų arba kitų anomalijų atsiradimo ar jų poveikio ir siekiant užtikrinti ligų prevenciją, diagnozavimą ar gydymą;	9,59%
3. Aiškinamųjų ar taikomųjų mokslinių tyrimų tikslai, siekiant įvertinti, nustatyti, kontroliuoti ar pakeisti žmonių, gyvūnų arba augalų fiziologinę būklę;	
4. Aiškinamųjų ar taikomųjų mokslinių tyrimų tikslai, siekiant gyvūnų gerovės ir gerinti ūkinių gyvūnų laikymo sąlygas;	
5. Vaistų, maisto, pašarų ir kitų medžiagų ar produktų kūrimo, gamybos, kokybės, veiksmingumo ir saugumo tikrinimo tikslai, siekiant išvengti žmonių, gyvūnų ligų ar sveikatos sutrikimų atsiradimo, augalų ligų arba kitų anomalijų atsiradimo ar jų poveikio, taip pat siekiant užtikrinti ligų prevenciją, diagnozavimą ar gydymą ar įvertinti, nustatyti, kontroliuoti ar pakeisti žmonių, gyvūnų arba augalų fiziologinę būklę; siekiant gyvūnų gerovės ir gerinti ūkinių gyvūnų laikymo sąlygas;	9,07 %
6. Gamtinės aplinkos, reikalingos žmonių ar gyvūnų sveikatai ar gerovei, apsaugos tikslai;	0,41 %
7. Mokslinių tyrimų tikslai, siekiant atitinkamos rūšies išsaugojimo;	
8. Aukštojo mokslo ar mokymo tikslai, siekiant įgyti ar pagilinti profesines žinias, kelti kvalifikaciją;	2,84 %
9. Kriminalinių tyrimų tikslai.	

